

Targumlar'da geçen Tanrı'nın tecellisiyle ilgili üç terim de kullanılmıştır. Tanrı'nın ezeli kelâmının İsâ Mesîh'e hulûl etmesi, Tanrı'nın ruhunun İsâ üzerine inmesi ve onda kalması kutsal ruhun toplanma çadırına inmesi anlayışıyla alâkalandırılmıştır (1/33-34). Tanrı'nın izzetinin indiği Kudüs'teki mâbed yıkıldıktan sonra İsâ Mesîh'in bedeni tecelliye mazhar olmuştur. Havârilere, "Ben dünyanın nuruyum" şeklindeki hitabıyla (Yuhanna, 8/12) İsâ'da gerçekleştiği kabul edilen tecellinin Talmud ve Midraş geleneğindeki nur anlayışıyla bağlantısı kurulmaktadır. Ayrıca İsâ, babanın kendisine dünyanın kurulmasından önce verdiği izzetinin havâriiler tarafından görülmesinden bahsetmektedir (Yuhanna, 17/24).

Hıristiyan teolojisinde Tanrı'nın kelâmının İsâ Mesîh'e hulûl etmesi, kâinatın yaratılması, insanın Tanrı'nın sûretinde yaratılmış olması, kutsal ruh ve kiliseyle ilgili doktrinler O'nun tecellisiyle doğrudan irtibatlı şekilde ele alınmaktadır. Kâinatın yaratılışı Tanrı'nın tezahürü, kendisini bilir kılması olarak görülmektedir. Erken dönem kilise babalarından Irenaeus, Tanrı'nın yaratılmışlar tarafından ihata edilip kavranamayacağını belirttiikten sonra insanın Tanrı'nın izzeti, insan hayatının Tanrı'nın hikmeti olduğunu ve Tanrı'nın yaratılıştaki tezahürünün yeryüzündeki bütün canlılara hayat verdiğini ifade etmiştir (*The Early Christian Fathers*, s. 75-76). Tanrı'nın insanı kendi sûretinde yaratması (Tekvîn, 1/26) O'nun tecellisi olarak değerlendirilmiştir. Tanrı insanı kendi sûretinde yaratmakla yaratılışı taçlandırmış ve yaratılanı tanıyabilecek kabiliyeti insana vermiştir (*The Teaching of Christ*, s. 68-70). Kilise babalarından Origen, Tanrı'nın sûretinde yaratılması sebebiyle insana O'nun sûretinin şanının verildiğini, insanın uygun çabalarla kendisine başlangıçta verilen mükemmelliğe ulaşabileceğini belirtmiştir (*The Early Christian Fathers*, s. 198). Tanrı'nın varlığının tezahür ve tecellisi, kâinatın yaratılışına da aracılık ettiğine (Yuhanna, 1/10), kardeşler arasında ilk doğan (Romalıları'a Mektup, 8/29), Tanrı'nın sûreti, bütün yaratılanların ilki (Koloseliler'e Mektup, 1/15) olduğuna ve Tanrı'nın bedenlenmiş ilâhî kelâmı şeklinde insanlar arasına indiğine inanılan İsâ Mesîh'le özdeşleşmiştir. Hıristiyanlık'ta kutsal ruh Tanrı'nın tecellisini doğrudan temsil eden bir varlık biçiminde takdim edilmekle kalmayıp teslis inancının üçüncü unsuru olarak Tanrı kabul edilmektedir. Tanrı insanlar arasına kutsal ruhla inmekte, baba ve oğul tara-

fından gönderilen ruh insanlara Tanrı'nın izzetini ve mânevî desteğini vermektedir. Kutsal ruh cemaatin Tanrı ile yakınlığının güvencesidir (Korintoslular'a İkinci Mektup, 1/22), yürekleri Tanrı sevgisiyle doldurup taşıran da odur (Romalıları'a Mektup, 5/5). Hıristiyanlık'ta Mesîh'in üzerine bina edilen, Allah'ın mâbedi (Korintoslular'a Birinci Mektup, 3/9-17; 6/19; Efesoslular'a Mektup, 2/20-22) ve Mesîh'in mistik bedeni olarak kabul edilen kilise Tanrı'nın tecellisinin mazharıdır (Efesoslular'a Mektup, 1/23; 5/23; Koloseliler'e İkinci Mektup, 1/18, 24). Kilisenin ruhu ise kutsal ruhtur. Kiliseye ve hıristiyanların birlikteliğine babadan ve oğul Mesîh'ten gelen mânevî lutuflar kutsal ruh aracılığıyla gerçekleşmektedir. İsâ'nın bedeni sayılan ve başta baba olmak üzere İsâ ve kutsal ruhun tecelli ettiği kiliseye yanılmazlık statüsünü veren de kutsal ruhtur (*The Teaching of Christ*, s. 161-173).

BİBLİYOGRAFYA :

Saadiya Gaon, *The Book of Beliefs and Opinions* (trc. S. Rosenblatt), New Haven-London 1976, s. 86, 127-131; J. Halevi, *The Kuzari* (trc. H. Hirschfeld), New York 1964, s. 97, 99-100, 162-164; İbn Meymûn, *Delâletü'l-hâ'irîn* (nşr. Hüseyin Atay), Ankara 1974, s. 50-53, 61-64; G. B. Smith, "God", *A Dictionary of Religion and Ethics* (ed. S. Mathews - G. B. Smith), London 1921, s. 183-186; L. H. Gray, "Primitive Peoples, Religions of", *a.e.*, s. 351-353; *The Early Christian Fathers* (ed. ve trc. H. Bettenson), Oxford 1969, s. 75-76, 198; *The Teaching of Christ* (ed. R. Lawler v.dğr.), Dublin 1978, s. 46-47, 68-70, 161-173; *The Torah: A Modern Commentary* (ed. W. G. Plaut), New York 1981, s. 1099; C. E. L'heureux, "Numbers", *New Jerome Biblical Commentary* (ed. R. E. Brown v.dğr.), London 1991, s. 85; L. Koehler - W. Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament* (ed. M. E. J. Richardson), Leiden 1996, IV, 1496-1497; F. Stolz, "God, Gods, The Sacred", *The Brill Dictionary of Religion* (ed. Kocku von Stuckard), Leiden 2007, II, 798-805; Salime L. Gürkan, *Yahudilik*, İstanbul 2008, s. 125-127; K. Kohler - L. Blau, "Shekinah", *JE*, XII, 258-260; B. W. Anderson, "God, OT View of", *IDB*, II, 421-424; D. Moody, "Shekinah", *a.e.*, IV, 317-319; G. Scholem, "God", *EJd.*, VII, 661-662; Marvin Fox, "God", *a.e.*, VII, 662-664.

MUSTAFA SİNANOĞLU

TECER, Ahmet Kutsi (1901-1967)

Cumhuriyet dönemi şairi,
tiyatro yazarı
ve folklor araştırmacısı.

4 Eylül 1901'de babasının memuriyetle bulunduğu Kudüs'te doğdu; Kutsi adı kendisine bu şehir dolayısıyla verilmiştir. Babası Düyûn-ı Umûmiyye müdürlerinden Abdurrahman Bey'dir. Kudüs'te Fransız Frer-

ler Mektebi'nde başladığı ilk öğrenimini babasının görevle nakledildiği Kırklareli'nde tamamladı. Ardından İstanbul'da Kadıköy Sultânisi ile Halkalı Ziraat Mektebi'ni bitirdi (1919). Bir yıl kadar İzmir'de bir çiftlikte ve *İzmir Ziraat ve Ticaret Gazetesi*'nde çalıştıktan sonra Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi olarak iki yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'ne devam etti. Biyoloji öğrenimi görmesi için Paris'e gönderildi (1925). Sorbonne Üniversitesi'nde biyoloji yerine iki yıl felsefe tahsili gördü, ancak okulu bitiremeden geri döndü ve kaldığı sınıftan devam edip Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu (1929). Ankara Gazi Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü'nde Türkçe-edebiyat öğretmenliğiyle göreve başladı (1930). Aynı yıl Sivas Lisesi edebiyat öğretmenliğine ve ardından Sivas Maarif müdürlüğüne getirildi. Daha sonra Yüksek Öğretim genel müdürlüğü (1934-1941), Talim ve Terbiye Kurulu üyeliği (1942) ve milletvekilliği (1942-1943 yıllarında Adana, 1943-1946 yıllarında Urfa) yaptı. 1948'de Devlet Konservatuvarı'na, 1949'da Paris kültür ataşeliğine tayin edildi. UNESCO Yürütme Komitesi Türk delegesi oldu (1950). Bir süre Galatasaray Lisesi ile (1951) İstanbul Konservatuvarı'nda (1953) öğretmenlik yaptı. 1957'de Güzel Sanatlar Akademisi'nde Gazetecilik Enstitüsü'nde ders verdi. İstanbul Radyosu'nda halk edebiyatı, folklor ve Türk tarihi üzerine konuşmalar yaptı. Son olarak görevli bulunduğu İstanbul Eğitim Enstitüsü'nden emekliye ayrıldı (1966). Kısa bir hastalığın ardından 22 Temmuz 1967'de öldü ve Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedildi.

Ahmet Kutsi Tecer 1921 yılından sonra *Dergâh* (1921-1922), *Mihrab*, *Millî Mecmua* (1924-1925), *Meş'ale* (1928), *Görüş* (1930-1932), *Varlık* (1933-1935 ve 1960), *Ağaç* (1936), *Oluş* (1939), *Yücel* (1941), *Ülkü* (1941-1945), *Şadırvan* (1949), *Türk Folklor Araştırmaları* (1949-1980), *Türk Düşüncesi* (1953-1954), *İstanbul, Türk Yurdu* (1955-1956), *Vatan* (1957-1958) gibi dergi ve gazetelerde yayımladığı şiir, Türk halk edebiyatı ve folklor üzerine yazılarıyla tanınmış, Türkiye'de folklor ve halk kültürü araştırmalarının gelişmesi yolunda önemli hizmetler yapmıştır. Özellikle Sivas'ta bulunduğu yıllar, gerek hayatının gerekse sanat anlayışının yönünün belirlenmesinde bir dönüm noktası teşkil etmektedir. O sırada halk kültürü ve aşıklik geleneğinin bütün canlılığıyla yaşadığı bu şehir onun şiir anlayışı ve folklor araştırmaları için âdeta bir keşif olmuştur. Burada bir

TECER, Ahmet Kutsi

Ahmet
Kutsi
Tecer

süre Sivas'ın Deliktaş köyünden Âşık Ruh-satı'nın şiirlerinden etkilenmiş, yine onun bir şiirinde geçen Tecer dağını soyadı olarak almıştır. Sivas'ta iken ilk defa halk şairleri bayramı gibi şenlikler düzenlemiş (5 Ocak 1931), bu çerçevede Âşık Veysel, Tâlibî ve Ali İzzet gibi âşıkların daha geniş bir çevrede tanınmasına yardım etmiştir. Ayrıca Halk Şairleri Koruma Derneği'ni kurmuş (1931), gerek halkevi gerekse halk odaları ile halk bilimine önemli katkılarda bulunmuştur. Sivas'ta tanıdığı halk müziği araştırmacısı Muzaffer Sarısözen'in Ankara Devlet Konservatuarı Folklor Arşivi şefliğine getirilmesini ve radyoda görevlendirilmesini, aynı şekilde bir folklor araştırmacısı olan Halil Bedii Yönetken'in aynı kurumda görev almasını sağlamıştır. Bütün bu faaliyetleriyle Türk halk müziğinin okullara ve radyoya girmesinde önemli rol oynamıştır. Yurt dışında kaldığı yıllarda çeşitli komisyonlarda yaptığı konuşmalar ve verdiği konferanslarla Türk kültürünün Avrupa'da tanınmasına ön ayak olmuş, Paris'te yayımlanan *Turkey Ancient Miniatures* (1961) adlı albümün hazırlanmasında büyük emek harcamıştır.

İlk şiirlerinde devrin genel anlayışı doğrultusunda aşk, ölüm, yalnızlık ve hüznün gibi temaları işleyen Ahmet Kutsi Tecer, Sivas'ta halk kültürünün zengin kaynaklarını tanıdıktan sonra biraz da dönemin havasına uygun tarzda sosyal konular etrafında yoğunlaşır. Hece vezniyle işlek bir hale getirdiği şiirlerinde bir yandan halk motiflerine yer verirken diğer yandan Anadolu insanının toplumsal ve kültürel meselelerini dile getirir. Başarılı ve kalıcı eserlerin ancak halk için söylenen şiirler olduğuna inanmış, özellikle Türk halk şiirinin zengin anlatım biçimlerinden yararlanarak belli bir estetik ve sanat değerine sahip eserler ortaya koymuştur. Cumhuriyet dönemi Türk şiirinde Beş Hececiler ve Yedi Meşaleciler topluluğundan sonra Necip Fazıl Kısakürek, Kemalettin Ka-

mu, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ömer Bedrettin Uşaklı ve Ahmet Muhip Dranas'la birlikte hece veznine ayrı bir kıvraklık kazandırmış, sanatını halk kültürüne yöneltmesi itibarıyla onlardan farklı bir çizgide geliştirmiş, doğrudan doğruya Türk halk şiiri geleneğinden yararlanmak suretiyle yeni ve kendine özgü bir şiir dili ortaya koymuştur. 1940'lı yıllarda Garip hareketinden önce Türk şiirini sade hale getirenlerin başında yer alır. Özellikle "Nerdesin", "Orda Bir Köy Var Uzakta" ve "Halay" şiirleri, adının geniş kitleler tarafından tanınıp sevilmesinde ve Türk edebiyatına mal olmasında etkili olmuştur. Tiyatro yazarı olarak da önemli eserler kaleme alan Ahmet Kutsi, geleneksel Türk tiyatrosundan yararlandığı *Köşebaşı* ve konusunu Köroğlu hikâyesinden aldığı *Koçyiğit Köroğlu* adlı eserleriyle devrinde Türk tiyatro edebiyatında bir çığır açmıştır. Bu çerçevede sözlü halk tiyatrosu geleneğiyle halk kültüründen ve halk motiflerinden büyük ölçüde faydalanmış, halkın konuştuğu tabii ve sade bir dille kaleme aldığı tiyatro eserlerinde Türk toplumunun geleneksel değerlerini geçmişten geleceğe uzanan bir süreç içinde işlemiştir. Yine bu doğrultuda ortaoyunu ve özellikle köylü temsilleri üzerinde ilk ciddi araştırmaları gerçekleştirmiştir.

Eserleri. Şiir: Şiirler (Sivas 1932), *Bütün Şiirleri-Ahmet Kutsi Tecer, Kişiliği, Sanat Anlayışı ve Tüm Şiirleri* (haz. Vecihi Timuroğlu, Ankara 1980). **Piyes: Koçyiğit Köroğlu** (İstanbul 1941), *Köşebaşı* (Ankara 1947; *The Neighbourhood* adıyla İngilizce'ye çevrilmiştir, 1964), *Bir Pazar Günü* (İstanbul 1958). Tecer'in ayrıca *Köylü Temsilleri* adlı bir araştırma-incelemeyle (Ankara 1940) *Sivas Halk Şairleri Bayramı* (Sivas 1932) ve *Türk Folklorunda Sosyal Mesele* (İstanbul 1969) isimli kitapları vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

Ahmet Hamdi Tanpınar, *Edebiyat Üzerine Makaleler* (haz. Zeynep Kerman), İstanbul 1969, s. 114-115; Mehmet Kaplan, *Cumhuriyet Devri Türk Şiiri*, İstanbul 1973, s. 49-54; Vecihi Timuroğlu, *Ahmet Kutsi Tecer-Kişiliği, Sanat Anlayışı ve Tüm Şiirleri*, Ankara 1980; Sevgi Gökdemir, *Ahmet Kutsi Tecer*, Ankara 1987; Mustafa Özbacı, *Ahmet Kutsi Tecer-Şairliği ve Şiirleri Üzerine Bir İnceleme*, Ankara 1998; *Doğumunun 100. Yıldönümünde Ahmet Kutsi Tecer* (haz. H. Ridvan Çongar), Ankara 2001; Himmet Uç, *Huzurun Adamı Ahmet Kutsi Tecer*, Ankara 2007; Metin And, "Ahmet Kutsi Tecer ve Tiyatro", *Hisar*, VII/45, Ankara 1967, s. 9-11; TFA, Ahmet Kutsi Tecer özel sayısı, XI/218 (1967); Nurettin Albayrak, "Tecer, Ahmet Kutsi", *TDEA*, VIII, 289-291.

ABDULLAH UÇMAN

TECESSÜS

(التجسس)

Bir kimsenin öğrenilmesini istemediği özel durumunu merak etme, araştırıp soruşturma anlamında ahlâk terimi.

Sözlükte "araştırmak, dikkatle bakmak" anlamındaki *cess* kökünden türeyen *tecessüs* "gözetlemek, bir haberi araştırmak, iyice öğrenmek" demektir. Ahlâk terimi olarak bir kimsenin özel durumunu merak edip öğrenmek için onun bilgisi ve rızası dışında gizlice araştırma yapmayı ifade eder. Düşmanın sırlarını öğrenip bilgi sızdıran kişiye *câsüs* denir. *Teccessüs* kavramı her türlü gizli bilgi edinme çabasını içerirse de kaynaklarda daha çok kötü maksatlı araştırmalar hakkında kullanıldığı belirtilir. *Hiss* kökünden türeyen *tahassüs* kelimesi de "gizli konuşulanları dinleme, kulak kabartma, bilgi toplama" gibi anlamlara gelmekle birlikte *teccessüsün* özellikle gizli kalması istenen bir duruma vâkıf olmak için kötü niyetle araştırmayı, *tahassüsün* ise bir konuda haber toplamaya çalışmayı ifade ettiği, ilkinin kendi adına, ikincisinin başkası adına yapılan araştırmayı belirttiği veya ikisinin aynı mânada olduğu yolunda açıklamalar yapılmaktadır (*Lisânü'l-‘Arab*, "css" md.; İbnü'l-Esîr, I, 272; Şevkânî, *Fethu'l-kâdir*, V, 75).

Kur'an-ı Kerim'de *teccessüs* ve *tahassüs* masdarlarından birer fiil bulunmakta olup ilkinde (el-Hucurât 49/12) suizan ve gıybetle birlikte *teccessüs* de yasaklanmış, ikincisinde (Yûsuf 12/87) Hz. Ya'kûb'un Yûsuf'u ve kardeşini aramak için Mısır'a gönderdiği oğullarına verdiği tâlimat içinde, "Yûsuf ve kardeşiyle ilgili bilgi toplayın" şeklinde bir cümle yer almıştır. *Tahassüs* kavramının burada iyi niyetle bilgi toplamayı ifade ettiği görülmektedir. Buna karşılık Hucurât sûresindeki *teccessüsten* insanların gizli kalmasını istedikleri hallerine vâkıf olmak için yapılan kötü niyetli araştırma eylemi kastedilmiştir. Taberî bu âyetteki "velâ *teccessüs*" ifadesini, "Birbirinin gizli hallerini gözetlemeyin, kusurlarını ortaya dökmek amacıyla sırlarını araştırmayın. İnsanların bilmediğiniz sırlarını bırakın da görülebilen durumuyla ilgilenin, onları bununla övün veya kınayın" şeklinde yorumlamıştır (*Câmi'u'l-beyân*, XI, 394-395). İslâmî edep ve ahlâkın başlıca kurallarının yer aldığı Hucurât sûresinin 9-12. âyetlerinde müslümanlar arasında baş